

Tisztelt Nagykövet úr, Elnök Asszony, Hölgyeim és Uraim, kedves Barátaink!

Nagyon örülök, hogy ilyen nagy számban elfogadták a meghívásunkat, és a jelenlétükkel megtisztelik az Átláccó fesztivált. A Transparency International Magyarország minden évben, december 9-én, a Korrupció elleni Világnapon tartja évzáró rendezvényét. Az idei Átláccó fesztivál különlegességét az adja, hogy idén ünnepeljük a Transparency International Magyarország tízéves születésnapját.

A 10. évforduló alkalmából kiállítást szerveztünk 10 kortárs képző- és iparművész alkotásaiból, amelyeket itt láthatnak a teremben. Ezek az alkotások a művészet nyelvén, sokszor meglehetősen iróniával reflektálnak a közelmúlt hazai történéseire, korrupciós ügyeire, egyszersmind kapcsolódnak a konferencia témájához, az integritáshoz és az átláthatósághoz.

A kiállítást szerdán nyitottuk meg, a mai napon pedig, a konferencia után, este fél 8-kor jótékonysági árverést tartunk, ahová mindnyájukat szeretettel várjuk. Köszönjük a művészeknek és a galériáknak, hogy pozitívan reagáltak a megkeresésünkre, és ezáltal támogatják a munkánkat.

És köszönet a háromnapos rendezvénysorozat fő támogatójának, a Holland Nagykövetségnek, és további támogatóknak, a Coca-Cola-nak is!

Engedjék meg, hogy megosszak Önökkel néhány, a konferencia témájához és a TI Magyarország fennállásának 10 éves évfordulójához kapcsolódó gondolatot.

A mai rendezvény az integritással foglalkozik, s ebben Magyarország sajnos nem áll jól.

Az integritás szó jelentése: feddhetetlenség, becsületesség, elfogulatlanság. Ugyanakkor az állami intézményrendszer ma Magyarországon sok esetben részrehajlóan és átláthatatlanul, nem eléggé elszámoltathatóan működik. Az állami intézmények közül nem ritkán azok is a kormány meghosszabbított karjaként működnek, amelyek eredeti rendeltetése éppen a végrehajtó hatalom kontrollja lenne. Bár kétségtelenül van kivétel, mégis az összkép rajzolódik ki, hogy a nyugati democráciákban érvényesülő hatalommegosztás megszűnt. A kormányzat dominanciára törekszik a politikában, sőt a média nagy és a gazdaság egy részében is.

A közhatalom nem szereti és sokszor nem is tűri a kritikát. Ennek fájdalmas megnyilvánulása, hogy Magyarország néhány napja elhagyta az átláthatóság felett örökös Nyílt Kormányzati Együttműködés nevű nemzetközi programot, amelybe négy és fél évvel ezelőtt lépett be, s ezt sajátos módon éppen az OGP párizsi csúcstalálkozója időzítve jelentették be. Ez a lépés önmagában mutatja, hogy a magyar kormány figyelmen kívül hagyja az átláthatóság hiánya és a korrupció miatt megfogalmazott kritikákat.

Márpedig, ha az intézményrendszerünk nem transzparens és részrehajlóan működik, a korrupciót sem tudja elhárítani. A korrupció a jó kormányzás egyik legfőbb akadálya. Mindezt nemcsak a Transparency International Magyarország és más hazai szakértők állítják, hanem olyan külföldi kutató-elemző műhelyek is, mint például a svájci székhelyű Világgazdasági Fórum. A szervezet ősszel közzétett jelentése szerint a magyar versenyképesség másfél évtizedes mélyrepülésének elsődleges oka az állami intézményrendszer gyenge teljesítménye. Magyarország – a legfrissebb adatok szerint – 138 országból a 114. helyen áll az intézményrendszer versenyképességének rangsorában. Az indikátoroknak ez a csoportja azt jelzi, hogy az adott országban az állam mennyire működik részrehajlóan, milyen mértékben képes szavatolni a tisztességes versenyt.

Magyarországon sokszor az nyer – közbeszerzésen, állami tenderen –, aki közel áll a tűzhöz, akinek legfőbb tőkéje a politikai kapcsolat, s akinek, ilyen módon, a piacon már nem is kell megmérettetnie magát. A rendszerváltás óta soha nem látott mértékben központosított államhatalom nemegyszer a jogalkotás és a jogalkalmazás eszközeivel visszaélve hozza kedvezőbb helyzetbe a hatalmon lévőkhez közel álló üzleti köröket. E folyamat során jelentős összegű közpénzek kerülnek magánzsebekbe. Sajnálattal jelenthetjük ki, hogy Magyarországon kiépült a bennfentes államkapitalizmus.

10 év – ennyi idő telt el tehát a Transparency International Magyarország megalakulása óta. Az ország számára ez az időszak sok szempontból elvesztegetett évtized volt. A 2004-es uniós csatlakozást követően Magyarország több mint tízezer milliárd forinthez jutott hozzá az uniós költségvetésből. Ez óriási összeg, a második világháború után, az Egyesült Államok által a nyugat-európai országoknak juttatott Marshall-segélynek a többszöröse, a magyar éves nemzeti jövedelem harmada. Ennyi pénzből – a közérdeket szem előtt tartva – az országot a tartós és fenntartható növekedés pályájára lehetett volna állítani. Ehhez képest a csatlakozást követő évtizedben a

magyar gazdaság növekedett a legalacsonyabb mértékben az ezredforduló után csatlakozott közép- és kelet-európai országok közül.

Abban, hogy ez így alakult, az egyik fő bűnös a korrupció. A hatalommal – most is és 2010 előtt is – sokan és sokszor éltek vissza egyéni haszonszerzés érdekében. Mindez törvénytörően vezetett az állami intézményekbe vetett bizalom csökkenéséhez. Magyarország hosszú ideje a bizalmatlanság csapdájában vergődik, az intézmények iránti bizalom különösen alacsony. Mint azt a néhány hete nyilvánosságra hozott felmérésünk kimutatta: a magyarok tehetetlennek érzik magukat a korrupcióval szemben. A túlnyomó többség nem jelentené, ha korrupciót észlel, és úgy véli, hogy az átlagembernek semmilyen ráhatása nincs a közállapotok alakulására. A bizalmatlanság, a korrupció és az apátia ördögi köre alakult ki.

Meggyőződésünk, hogy ezen ördögi kör megtörésének, a korrupció visszaszorításának első lépése az átláthatóság megteremtése. Ennek érdekében a Transparency International Magyarország számos eszközt fejlesztett ki. Közbeszerzési jelzőrendszert hoztunk létre; ez a mindenki számára elérhető és használható redflags.eu, amely a közbeszerzések kockázatait listázza. Továbbá, az Európai Unió megbízásából elvállaltuk az M6-os autópálya építésének civil monitorozását. Közérdekű adatpereket indítunk és nyerünk, valamint oknyomozó újságírókat támogatunk, hogy kiderüljön az igazság. A közbeszerzési szabályozással, a párt- és kampányfinanszírozással, az információszabadsággal vagy éppen az állami vállalatok működésével kapcsolatos javaslatainkat rendre eljuttatjuk a döntéshozóknak. És foglalkozunk a gazdaság szereplőivel is: a vállalatok számára integritási tanácsadást végzünk.

Ezúton is megerősítem, hogy a Transparency International Magyarország, miként az elmúlt évtizedben, ezután is kész együttműködni mindenkivel a visszaélések feltárása, a transzparencia előmozdítása, egy élhetőbb, békésebb Magyarország megteremtése érdekében.

A délutáni programhoz hasznos időtöltést, az estihez pedig jó szórakozást kívánok!

Köszönöm a figyelmet.

Martin József Péter, a Transparency International Magyarország ügyvezető igazgatójának beszéde, amely 2016. december 9-én hangzott el a szervezet 10. születésnapja alkalmából tartott rendezvényen, az A38 Hajón.